

Анотація

Брус І. І. Теоретико-правовий аналіз функції підтримання прокурором державного обвинувачення в суді. – Стаття.

Статтю присвячено розкриттю теоретико-правових аспектів удосконалення функції підтримання прокурором державного обвинувачення в суді з урахуванням новацій кримінального процесуального законодавства України.

Ключові слова: прокурор, підтримання державного обвинувачення, функція, діяльність, кримінальне провадження, суд.

Аннотация

Брус И. И. Теоретико-правовой анализ функции поддержания прокурором государственного обвинения в суде. – Статья.

Статья посвящена раскрытию теоретико-правовых аспектов усовершенствования функции поддержания прокурором государственного обвинения в суде с учетом новаций уголовного процессуального законодательства Украины.

Ключевые слова: прокурор, поддержание государственного обвинения, функция, деятельность, уголовное производство, суд.

Summary

Brus I. I. Theoretic-legal function's analysis of maintenance of the state accusing a public prosecutor in the court. – Article.

This article is sanctified to illumination of theoretic-legal aspects of function's improvement of maintenance of the state accusing the public prosecutor of court taking into account the innovations of criminal judicial legislation of Ukraine.

Key words: public prosecutor, maintenance of state prosecution, function, activity, criminal realization, court.

УДК 343.35

Д. Г. Михайленко

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ІНСТИТУТУ КОРУПЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ

Інституційна безпека держави як складова національної безпеки прямо залежить від стану функціонування управлінських та пов'язаних із ними структур як публічного, так і приватного сектору. Невиконання владними інституціями своїх функцій протягом тривалого часу не тільки унеможлиблює сталий розвиток суспільства, а й призводить до системних деформацій, породжує злочинність кризового типу. Крім того, соціально-політичні процеси, які розпочалися в Україні наприкінці 2013 р., багато в чому зумовлені накопиченим відчуттям недовіри до управлінських структур, їх корумпованістю. Не складно встановити, що за період незалежності України відбулося значне поширення злочинності службових осіб, яка складає основну частину корупційної злочинності. Так, відповідно до щорічних звітів міжнародної організації «Transparency International» Україна традиційно оцінюється як держава зі значним рівнем корупції (у 2013 р. Україна займала 144 місце у світі з балом 25 [1]), що, незважаючи на можливе скептичне ставлення до індексу сприйняття корупції, ставить її на один щабель із країнами, які вважаються в Європі найбільш корумпованими, а це негативно впливає на міжнародний авторитет, інвестиційну

привабливість країни тощо. Разом із тим значну корумпованість управлінських інституцій не відображено в даних офіційної статистики щодо характеристик злочинності в Україні, розміщених на сайтах Генеральної прокуратури України (gr.gov.ua) та Міністерства внутрішніх справ України (mvs.gov.ua), за якими службові злочини традиційно складають невелику питому вагу в структурі злочинності. Так, за перше півріччя 2014 р. всього нараховано 305 656 злочинів, а тих із них, які кваліфікуються за статтями розділу XVII Кримінального кодексу України (далі – КК України) «Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов’язаної з наданням публічних послуг», – лише 11 044 (питома вага – 3,6%); у 2013 р. ці цифри були, відповідно, 563 560 і 165 86 (2,9%); у 2012 р. – 483 998 і 15 124 (3,1%); у 2011р. – 515 833 і 15 969 (3,1%); у 2010 р. – 500 902 і 17 980 (3,6%); у 2009 р. – 434 678 і 17 648 (4,1%); у 2008 р. – 384 424 і 15 495 (4%); у 2007 р. – 401 293 і 15 555 (3,9%); у 2006 р. – 420 900 і 16 396 (3,9%); у 2005 р. – 485 725 і 17 922 (3,7%) тощо. Наведена офіційна статистика значно відрізняється від даних щодо характеристик корупції, які отримано іншими способами, і показує скоріше не можливості й бажання правоохоронних органів фіксувати корупційні злочини, а стабільність основних показників корупції, взятих як із офіційних, так і з неофіційних джерел, свідчить, що реформа антикорупційного законодавства, яка проводиться в Україні з 2009 р., не обмежує реальні корупційні практики.

Кримінально-правовим проблемам корупційних злочинів присвячено значну кількість наукових робіт. Перерахувати всіх науковців, а також практичних працівників, які досліджували корупцію в Україні та публікували результати таких досліджень, складно через їх надзвичайно велику кількість. Ситуація, за якої, згідно з офіційною статистикою, група злочинів займає невелику частину в структурі злочинності, проте їх проблематиці присвячено значну увагу в наукових розробках, є додатковим підтвердженням високого рівня латентності корупційної злочинності в Україні та значного її поширення. Водночас той матеріал та знання, отримані в результаті таких досліджень, не тільки не вплинули на рівень корупції в Україні, у чому не можна звинуватити науку, а навіть не змогли допомогти законодавцю створити зрозумілий та несуперечливий правовий механізм протидії корупції. При цьому значні недоліки містить саме кримінальний закон. У зв’язку із цим розробка теоретичних і прикладних питань кримінально-правової протидії корупції є актуальною, а їх вивчення набуває все більшого значення.

Метою статті є розкриття деяких проблем КК України в умовах проведення модернізації правового механізму протидії корупційним злочинам в Україні та обґрунтування актуальності й необхідності конструювання нової наукової теорії – теорії корупційних злочинів.

У сфері протидії корупції існує низка міжнародних конвенцій, які є обов’язковими для України: Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією, Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією та Додатковий протокол до неї, Конвенція Організації Об’єднаних Націй (далі – ООН) проти транснаціональної організованої злочинності та протоколи до неї, Конвенція ООН проти корупції тощо. Ці міжнародні акти встановили стандарти засобів правового впливу на корупцію й значною мірою вплинули на модернізацію законодавства України в цій сфері. Так, модель

протидії корупції засобами кримінального права за досить короткий період часу (з 11.09.2009 р. по 14.10.2014 р.) багаторазово зазнавала на перший погляд кардинальних змін, що не сприяє виробленню єдиного підходу до інтерпретації та застосування КК України. За цей період в Україні було прийнято 29 законів, які коригували масив антикорупційних норм, із яких 16 законів вносили зміни в КК України. Осмислення ж зазначених новел науковцями та практичними працівниками на сьогодні фактично знаходиться на початковому етапі, що негативно впливає на процес протидії корупції в Україні.

Така динаміка законодавства, особливо кримінального, є вкрай негативним явищем. Тут слід погодитися, що за корисності та неминучості поточної правотворчості направленість зусиль держави на вдосконалення кримінального законодавства не повинна суміщатися з установкою на безперервність правотворчого процесу. Повторюваність прийняття чергових законів про зміни й доповнення КК України, навіть коли кожен із них зумовлений необхідністю вирішення певної соціально напруженої ситуації, у цілому має негативні наслідки, оскільки руйнується створена за кодифікації система законодавства, впроваджується у свідомість звичаєвість динамічного, а не стабільного законодавства; кодифікований кримінальний закон, недосконалість якого підтверджується під час обґрунтування внесених змін, втрачає свою авторитетність [2, с. 17]. Така нормотворча ситуація є одним із чинників руйнації методології нормативної стійкості кримінального права й дає підстави вести мову про кризу законодавчого права. Вивчення ж вищевказаних змін до КК України щодо протидії корупції показує, що вони обумовлюються різними чинниками (реалізація державної антикорупційної політики, приведення національного законодавства у відповідність до стандартів Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією, імплементація до національного законодавства положень Конвенції ООН проти корупції, виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України, виконання рекомендацій Групи держав проти корупції (The Group of States against Corruption), гуманізація відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності, удосконалення оборонно-мобілізаційних питань під час проведення мобілізації тощо), а тому не об'єднані однією ідеологічною лінією і у зв'язку із цим фактично є безсистемними.

Інколи правотворчу активність в Україні щодо покращення антикорупційного законодавства важко пояснити. Наприклад, ст. ст. 368, 368-2 та 369-2 КК України змінювалися в один день двічі різними законами: законами від 18.04.2013 р. № 221-VII та від 18.04.2013 р. № 222-VII, а ст. 369 КК України діяла в редакції закону від 18.04.2013 р. № 221-VII зі змінами, внесеними цього ж дня згідно із законом від 18.04.2013 р. № 222-VII, і в подальшому була викладена в новій редакції законом від 13.05.2014 р. № 1261-VII. Очевидно, що в такій ситуації значною мірою ускладнюється кримінально-правова оцінка злочинів з ознаками корупції, а також і саме сприйняття положень Кримінального кодексу України суб'єктами корупційних злочинів.

Описані вище зміни в законодавстві України (у тому числі й у КК України) були здійснені, незважаючи на негативні висновки Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України та Головного юридичного управлін-

ня Апарату Верховної Ради України, проведені без їх наукового обґрунтування та всупереч науковим рекомендаціям, що не тільки порушило кодифіковану систему чинного КК України, а й зробило кримінальний закон занадто заплутаним і складним для сприйняття. Зазначене підтверджує правильність висновку професора В.О. Тулякова про те, що КК України більшою мірою спрямовано на правозастосовця, а не на осіб, поведінка яких регулюється. За такого стану кримінальний закон не може повною мірою виконувати завдання із запобігання злочинам (ч. 1 ст. 1 КК України) і є переважно каральним інструментом. На складність цієї проблеми вказував ще в 1764 р. Ч. Беккарія, сформулювавши відоме правило: «Хочете попередити злочин? Зробіть так, щоб закони були ясними, простими...» [3, с. 151].

Звичайно, необхідно погодитися, що основним фактором у протидії корупції на сучасному етапі є не якість законів, а політична воля їх реалізовувати. Це повною мірою відповідало б принципу невідворотності кримінальної відповідальності. Водночас вважаємо, що низька якість КК України в частині встановлення інструментів протидії корупції, його суперечливість і несинхронізованість із регулятивним нормативним масивом та нормами Кодексу України про адміністративні правопорушення створює ситуацію, за якої навіть за наявності волі протидіяти корупції ця протидія буде позбавлена належної «зброї». Крім того, за такого стану КК України його норми, направлені на стримування корупції, є корупційним ризиком та основою для зловживань, оскільки містять надмірну кількість конкуруючих положень та співвідносяться з нормами про адміністративну відповідальність за корупційні правопорушення. Проблем стало ще більше після численних змін КК України.

В Україні, відповідно до ст. 26 Конвенції ООН проти корупції та ст. 18 Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією від 27.04.2014 р., діє інститут відповідальності юридичних осіб за вчинення корупційних злочинів. Зазначену кількість кримінально-правових норм у КК України, як, наприклад, і в Кримінальному кодексі Азербайджану, названо заходами кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб. У зв'язку із цим із вчиненням корупційних злочинів у сферу дії КК України потрапляють не тільки фізичні, а й юридичні особи, що є нетиповим для вітчизняної кримінально-правової доктрини. Не вдаючись до відомих дискусій щодо можливості чи неможливості встановлення кримінальної відповідальності юридичних осіб, вважаємо, що основною проблемою, яку необхідно було б дослідити та вирішити в цьому аспекті, є питання про доцільність надання кримінальній юстиції інструментів впливу не тільки на фізичних, а й на юридичних осіб, що суттєво розширить функціональне поле правоохоронної системи держави, а цим можна зашкодити розвитку бізнесу та інвестицій. Адже норми КК України в частині застосування до юридичних осіб відповідних стягнень можуть бути використані всупереч їх призначенню. Так, в Україні встановлення відповідальності юридичних осіб відбулося за моделлю лише постановочних норм названих вище конвенцій. У зв'язку із цим майже не обмежується коло суб'єктів, скоєння корупційних злочинів якими може негативно вплинути на юридичну особу, та допускається можливість застосування санкцій до юридичної особи в ситуаціях, коли її вище керівництво не знало чи було проти вчинення корупційних дій. Доцільність і практичність цього підходу є досить спірними, адже існування такого положення ство-

рює інструмент для усунення небажаних підприємств чи заподіяння їм значних збитків, який працюватиме через схилення (підкупом, погрозою тощо) до умисного вчинення однією з уповноважених осіб такого підприємства відповідного злочину нібито в інтересах останнього, з подальшим викриттям і накладенням санкцій на таку юридичну особу. Для недопущення подібних зловживань доцільно передбачити в кримінальному законі, що найбільш суворі санкції до юридичної особи (згідно з КК України це ліквідація з конфіскацією майна та штрафи в значних розмірах) можуть застосовуватися лише тоді, коли скоєний злочин відповідав волі вищого керівництва підприємства (був скоєний власником, керівником юридичної особи чи його заступником або з відома одного з них). Існування ж фільтрів, направлених на обмеження зловживання кримінальним законом, запроваджені в Україні (ліквідація юридичної особи з конфіскацією майна за вчинення корупційного злочину не застосовується (ст. 96-9 КК України)) чи які можуть бути запозичені з кримінального закону Азербайджану (штраф не може перевищувати половини вартості майна юридичної особи (п. 99-6.4 ст. 99-6 КК Азербайджану), ліквідація юридичної особи застосовується тільки у випадках регулярного використання її для визначеної злочинної діяльності чи якщо більше половини її майна складає майно, що підлягає спеціальній конфіскації (п. 99-8.2 ст. 99-8 КК Азербайджану)), є недостатнім для захисту юридичних осіб. Так, для зловживання нормами КК України не складно змоделювати інший, окрім корупційного, злочин, який є підставою для ліквідації юридичної особи з конфіскацією її майна, чи організувати злочин, який буде підставою для застосування штрафу, що доведе підприємство до банкрутства. З урахуванням цього необхідним є теоретичне осмислення та вивчення підстав відповідальності юридичних осіб за вчинення корупційних злочинів, а також дослідження соціальної обумовленості та доцільності надання кримінальній юстиції інструментів впливу на юридичних осіб.

У процесі модернізації правового механізму протидії корупційним злочинам в Україні створена нетипова для сучасного кримінального права (і типова для стародавніх правових систем) ситуація, коли охоронні норми з'являються в системі права, випереджуючи регулятивні. Зокрема, це стосується часткової криміналізації в Україні корупційних діянь осіб, які здійснюють професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг. Відомо, що цілісної нормативної системи, яка регулювала б публічні послуги в Україні, на сьогодні не існує, і первинне регулювання в цій сфері наразі здійснюється шляхом встановлення кримінально-правових заборон. Описана ситуація потребує наукового осмислення, інтерпретації та прогнозу, адже за відсутності регулятивної (бланкетної) бази ускладнюється як розуміння заборон, так і їх застосування, а також переглядається роль кримінально-правової заборони як субсидіарного інструменту.

Нині норми розділу XVII КК України «Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг» покликані охороняти три окремі групи суспільних відносин, у межах яких можливо вчинити корупційний злочин: перша група – це суспільні відносини, змістом яких є встановлений законом порядок здійснення своїх повноважень державними службовими особами та службовими особами місцевого самоврядування (інтереси публічної

служби); друга – це суспільні відносини, змістом яких є встановлений законом порядок здійснення своїх повноважень іншими службовими особами (інтереси приватної служби); третя – суспільні відносини, змістом яких є встановлений законом порядок здійснення своїх повноважень особами, які надають публічні послуги. Крім того, караними є також корупційні діяння у формі підкупу таких спеціальних суб'єктів, як працівник підприємства, установи чи організації, який не є службовою особою, та особа, яка працює на користь підприємства, установи чи організації (ст. 354 КК України, яка винесена за межі розділу XVII КК України, що є сумнівним рішенням). Наведений розподіл корупційних злочинів засновано на принциповій відмінності природи повноважень публічних та приватних службовців, їх значимості, а також особливостях повноважень осіб, які надають публічні послуги, та ролі інших працівників на підприємствах, установах та організаціях. Відповідно до цього диференційовано підстави кримінальної відповідальності означених суб'єктів та суворість заходів кримінально-правового впливу щодо їх корупційних діянь.

Щодо такого суб'єкта корупції, як особи, які здійснюють професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг, звертає на себе увагу суперечливий підхід КК України до структурування норм про їх кримінальну відповідальність. Так, статті КК України щодо відповідальності за зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги (ст. 365-2 КК України), підкуп особи, яка надає публічні послуги (ст. 368-4 КК України), зловживання впливом (зловживання впливом на осіб, які надають публічні послуги) (ст. 369-2 КК України) та провокацію підкупу (провокацію підкупу осіб, які надають публічні послуги) (ст. 370 КК України) приведено у відповідність до статей про злочини у сфері службової діяльності, у тому числі до статті, яка забороняє службове підроблення (ст. 366 КК України). Разом із тим стаття про підроблення офіційного документу особою, яка здійснює професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг (ч. 2 ст. 358 КК України), з врахуванням логіки побудови Особливої частини КК України повинна бути розміщена в розділі XVII цього кодексу («Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг»), проте вона знаходиться в розділі XV КК України («Злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян») та передбачає інший відкритий перелік осіб, які надають публічні послуги, ніж ст. ст. 365-2 та 368-4 КК України (зокрема, як суб'єкт злочину додатково називаються приватні підприємці та адвокати, і не згадуються нотаріуси, арбітражні керуючі, незалежні посередники, члени трудового арбітражу, третейські судді тощо). Зазначене не тільки суперечить елементарним правилам законодавчої техніки, а й нівелює практичне значення властивостей об'єкта тієї чи іншої групи злочинів (груп злочинів, передбачених розділами XV та XVII КК України), усуває оцінку його характеристик під час кваліфікації суспільно небезпечної поведінки й у підсумку призводить до встановлення під час фактичного правозастосування наявності складу злочину в діях особи лише за ознаками суб'єкта злочину, об'єктивної та суб'єктивної сторін. Ці недоліки кодифікації пов'язані (цей зв'язок є взаємозалежним) із кримінально-правовою доктриною на рівні інтерпретаційних праць учених

тим, що в багатьох коментарях КК України ознаки об'єкта того чи іншого злочину розкриваються формально, вони позбавлені практичного змісту.

Окрім цього, слід звернути увагу на те, що характеристики осіб, які надають публічні послуги, наведені в КК України, у Законі України «Про засади запобігання і протидії корупції» від 07.04.2014 р. доповнено вказівкою на те, що ними також можуть визнаватися інші особи в установлених законом випадках, що ще більше ускладнює розуміння, а отже, і реалізацію приписів норм КК України. Тут варто погодитися з думкою науковців, що галузеве законодавство, у тому числі й кримінальне, – це лише частина в загальному комплексі заходів, які мають на меті якісне правове регулювання (охорону) суспільних відносин та протидію суспільно-небезпечним діям [6, с. 368]. Оскільки в межах кримінального закону міститься лише частина системи правового регулювання окремого сектору суспільних відносин, то, очевидно, така система повинна характеризуватися внутрішньою узгодженістю, що не властиво антикорупційному законодавству України й потребує корекції.

Також варто звернути увагу на те, що дослідження у сфері кримінального права дещо відходять від знань, отриманих у межах кримінології, щодо пояснення природи корупційної злочинності як фактично інституціоналізованих відносин та особливого різновиду неправової соціальної практики – корупційної практики. Інституціоналізація корупції проявляється в тому, що корупційні відносини настільки тісно пов'язані з політичними, економічними, правовими відносинами, що стали виконувати регулятивну функцію й привласнили частину функцій легальних соціальних інститутів [7, с. 403]. Таке розуміння природи корупції зумовлює необхідність нових правових інструментів, які б не ґрунтувалися, як раніше, на уявленні, що корупція є нетиповою девіантною поведінкою суб'єктів. Звичні механізми кримінально-правової протидії корупційним злочинам довго зводилися й нині зводяться до наявності одного рубежу – встановлення заборони конкретних корупційних діянь, які є суспільно небезпечними. Розгалужена диференціація підстав кримінальної відповідальності за корупційні злочини, яка була здійснена в Україні, принципово не змінила сам інститут корупційних злочинів, який використовує ще модель, вироблену за років СРСР із врахуванням існуючих у ті часи інститутів управління та обсягів корупції. Реалії корупційних відносин сьогодення, інституціоналізація корупції в Україні вже давно потребують принципово нових рішень, у тому числі й у сфері кримінального права. Вважаємо, нова модель кримінально-правової протидії корупції повинна будуватися за принципом «багаторубіжності», коли кримінально-правові заборони будуть реалізовуватися не тільки щодо конкретних корупційних діянь (основний рубіж), а й щодо поведінки, яка ще не є корупційним діянням, проте формує визначений корупційний ризик, наявність якого вже є суспільно небезпечною (попередній рубіж), а також щодо подальших об'єктивних виявів вчинених у минулому актів корупції, які залишилися латентними (завершальний рубіж).

Викладеним не вичерпуються аргументи, які підтверджують, що КК України в чинній редакції містить суперечливу сукупність норм, які покликані протидіяти корупційним злочинам, проте не утворюють системи, а в перспективі не здатні ефективно виконати покладену на них функцію. Така ситуація зумовлена виявленням

у теорії права та підтвердженням щодо кримінального права транзитивним станом українського суспільства й переходом та розвитком його правової системи від однієї нормативної моделі (соціалістична правова родина) до іншої (романо-германська) з елементами соціокультурного буття слов'янської чи візантійської моделі [8]. Така транзитивність українського суспільства є загально визнаним фактом, оскільки фактично всі його структурні елементи тривалий проміжок часу знаходилися (чи знаходяться) на стадії реформування, «переформатування» чи на стадії створення [9, с. 458]. При цьому нині правовий механізм протидії корупції трансформувалася неоднорідно (на рівні кримінального права спостерігається значне відставання), що виражається у відсутності структурної та термінологічної узгодженості регулятивного та охоронного (на рівні КК України) елементів зазначеного механізму. Разом із тим під час дослідження розвитку корупційних злочинів через призму юридичного образу постмодерну та з врахуванням процесів апроксимації сучасних кримінально-правових механізмів необхідно також ретельно вивчити обґрунтовану на загально-нотеоретичному рівні концепцію про традиції й новації в правовому розвитку [10] та визначити можливі шляхи використання ресурсів цієї теорії.

Вищезазначене додатково підтверджує раніше обґрунтовані судження про перебування кримінального законодавства, правозастосування та кримінально-правової науки України в стані системної кризи [11, с. 296; 12] і демонструє широкий спектр питань, які утворюють важливу наукову проблему, що потребує розв'язання на підставі конструювання нової наукової теорії – теорії корупційних злочинів, у межах якої необхідно виробити модель механізму кримінально-правової протидії корупційним злочинам як системи.

Література

1. Глобальна порівняльна таблиця індексу корупції CPI-2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ti-ukraine.org/content/4039.html>.
2. Кленова Т.В. Основы теории кодификации уголовно-правовых норм : автореф. дисс. ... докт. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право» / Т.В. Кленова. – М., 2001. – 36 с.
3. Беккариа Ч. О преступлениях и наказаниях / Ч. Беккариа ; сост. и предисл. В.С. Овчинского. – М. : ИНФРА-М, 2004. – 184 с.
4. Волженкин Б.В. Служебные преступления / Б.В. Волженкин. – М. : Юрист, 2000. – 368 с.
5. Чугуніков І.І. Поняття злочинів у сфері службової діяльності: історія питання та сучасний стан проблеми / І.І. Чугуніков // Актуальні проблеми політики. – 2008. – Вип. 33. – С. 76–83.
6. Стрельцов Є.Л. Сучасність та перспективи розвитку кримінального права України: 20 років потому / Є.Л. Стрельцов // Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія» / редкол. : С.В. Ківалов (голов. ред.) та ін. ; відп. за вип. В.М. Дрьомін. – О. : Юридична література, 2012. – Т. XI. – С. 365–373.
7. Дрьомін В.М. Інституціональна концепція злочинності / В.М. Дрьомін // Вісник Асоціації кримінального права України. – 2013. – № 1. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nauka.jur-academy.kharkov.ua/download/visnik_yg/1/23.pdf.
8. Туляков В.О. Тенденції кримінальної політики України та деякі інститути сучасного законодавства / В.О. Туляков // Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія» / редкол. : С.В. Ківалов (голов. ред.) та ін. ; відп. за вип. В.М. Дрьомін. – О. : Юридична література, 2013. – Т. XIII. – С. 165–171.
9. Дремін В.Н. Преступность в транзитивном обществе / В.Н. Дремін // Актуальні проблеми держави і права : збірник наукових праць / редкол. : С.В. Ківалов (голов. ред.) та ін. ; відп. за вип. В.М. Дрьомін. – О. : Юридична література, 2012. – Вип. 67. – С. 457–464.

10. Оборотов Ю.М. Традиції та новації в правовому розвитку: загальнотеоретичні аспекти : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень» / Ю.М. Оборотов ; Одеська національна юридична академія. – О., 2003. – 38 с.

11. Туляков В.О. Криза кримінального права: суперечності догматів чи догматика суперечностей? / В.О. Туляков // Наукові праці Одеської національної юридичної академії / редкол. : С.В. Ківалов (голов. ред.) та ін. ; відп. за вип. Ю.М. Оборотов. – О. : Юридична література, 2009. – Т. VIII. – С. 296–302.

12. Навроцький В.О. Чи перебуває українське кримінальне право у стані кризи? / В.О. Навроцький // Юридичний вісник України. – 2009. – № 37. – С. 6 ; Навроцький В.О. Чи перебуває українське кримінальне право у стані кризи? / В.О. Навроцький // Юридичний вісник України. – 2009. – № 38. – С. 6–7.

Анотація

Михайленко Д.Г. Теоретичні аспекти трансформації інституту корупційних злочинів. – Стаття.

У статті досліджуються деякі проблеми КК України в умовах проведення модернізації правового механізму протидії корупційним злочинам. Показується недосконалість КК у частині встановлення підстав кримінальної відповідальності юридичних осіб. Описується структура об'єкта корупційних злочинів, як групи охоронюваних правовідносин. Висувається гіпотеза про побудову моделі кримінально-правової протидії корупції по принципу «багаторубіжності» і обґрунтовується актуальність та необхідність конструювання нової наукової теорії – теорії корупційних злочинів.

Ключові слова: корупція, корупційні злочини, кримінальна відповідальність юридичних осіб, особи, які надають публічні послуги, теорія корупційних злочинів.

Аннотация

Михайленко Д.Г. Теоретические аспекты трансформации института коррупционных преступлений. – Статья.

В статье исследуются некоторые проблемы УК Украины в условиях проведения модернизации правового механизма противодействия коррупционным преступлениям. Показывается несовершенство УК в части установления оснований уголовной ответственности юридических лиц. Описывается структура объекта коррупционных преступлений, как группы охраняемых правоотношений. Выдвигается гипотеза о построении модели уголовно-правового противодействия коррупции по принципу «многорубежности» и обосновывается актуальность и необходимость конструирования новой научной теории – теории коррупционных преступлений.

Ключевые слова: коррупция, коррупционные преступления, уголовная ответственность юридических лиц, лица, которые предоставляют публичные услуги, теория коррупционных преступлений.

Summary

Mychailenko D. G. The theoretical aspects of transformation of the institution of corruption crimes. – Article.

The article focuses on certain problems of the Criminal Code of Ukraine under the conditions of enhancement of the legal mechanism of fight against corruption crimes. The imperfection of the Criminal Code is shown in regard to establishing the grounds of criminal liability of legal entities. The structure of a target of corruption crimes is described as a group of guarded legal relations. A hypothesis about the establishment of a model of criminal law fight against corruption based on the principle of “multiple borderlines” is set up. The urgency and necessity of constructing a new scientific theory of corruption crimes is substantiated.

Key words: corruption, corruption crimes, criminal liability of legal entities, public service providers, the theory of corruption crimes.